

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติคืออะไร ?

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ โดยที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งภัยพิบัติทางธรรมชาติมักจะส่งผลให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์

เช่น ผู้คนเสียชีวิตหรือสูญหาย เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัยเสียหาย โดยภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นมีหลากหลายอย่าง ดังนี้

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีอะไรบ้าง ?

1. แผ่นดินไหว

แผ่นดินไหว คือ การสั่นสะเทือนของพื้นดิน ที่เกิดจากการปลดปล่อยพลังงานเพื่อระบายความเครียดที่สะสมไว้ภายในโลกอย่างรวดเร็วเพื่อปรับสมดุลของเปลือกโลกให้คงที่ โดยแผ่นดินไหวเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มนุษย์ยังไม่สามารถทำนายล่วงหน้าหรือแจ้งเตือนได้ทันที ทำให้เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้น มักสร้างความเสียหายมาก

สาเหตุของแผ่นดินไหว

มาจากสาเหตุหลัก 2 เรื่อง คือ

1. เกิดจากปัจจัยธรรมชาติ เช่น แผ่นเปลือกโลกเคลื่อนที่ ภูเขาไฟปะทุ และอุกกาบาตพุ่งชนโลก
2. เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทดลองอาวุธปรมาณู การกักเก็บน้ำในเขื่อน และการทำเหมืองแร่

การปฏิบัติตัวเมื่อเกิดแผ่นดินไหว

- หากอยู่ในอาคาร ควรหลบอยู่ใต้โต๊ะ หรือที่กำบังที่ปลอดภัยแข็งแรงเพื่อป้องกันสิ่งของที่อาจร่วงหล่น ห้ามใช้ลิฟต์ขณะเกิดแผ่นดินไหวเพราะไฟอาจดับได้ จากนั้นรอจนแผ่นดินไหวสงบ และรีบออกจากอาคาร
- หากอยู่นอกอาคาร ให้หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้อาคารสูงเพราะอาจเกิดเหตุอาคารถล่ม

ตัวอย่างเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

การเกิดแผ่นดินไหวที่มีศูนย์กลางอยู่ประเทศเมียนมา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 แต่ประชาชนในกรุงเทพฯ และหลายจังหวัดในภาคเหนือและภาคกลาง รับรู้ถึงแรงสั่นสะเทือน จนกระทั่งทำให้เกิดเหตุการณ์ตึกถล่มบริเวณเขตจตุจักรของกรุงเทพฯ ที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตของคนจำนวนมาก

2. สึนามิ

สึนามิ คือ คลื่นขนาดใหญ่ที่พัฒนาเข้าฝั่งอย่างรุนแรงและรวดเร็ว จนสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ที่อยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่ง

สาเหตุของการเกิดสึนามิ

เช่น แผ่นดินไหวรุนแรงใต้ทะเล ภูเขาไฟใต้ทะเลปะทุ และอุกกาบาตพุ่งลงทะเล

การปฏิบัติตนเมื่อเกิดสึนามิ

- หากทราบข่าวการเกิดแผ่นดินไหว ควรรีบออกจากบริเวณชายฝั่งเพราะอาจเกิดสึนามิตามมาได้
- เมื่อไปเที่ยวทะเลแล้วสังเกตเห็นระดับน้ำทะเลลดลงอย่างรวดเร็ว ให้รีบอพยพขึ้นที่สูง
- หากอยู่ในทะเลขณะเกิดสึนามิ ให้รีบนำเรือออกกลางทะเล เพราะคลื่นสึนามิที่อยู่ใกล้ชายฝั่งมาก ๆ มักจะมีขนาดเล็ก
- คลื่นสึนามิอาจเกิดขึ้นได้หลายระลอก ดังนั้นควรรอสักระยะก่อนเข้าใกล้บริเวณชายฝั่ง

ตัวอย่างเหตุการณ์สึนามิที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

เหตุการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ที่เกิดจากแผ่นดินไหวที่มีจุดศูนย์กลางบริเวณเกาะสุมาตรา จนทำให้เกิดสึนามิบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันหรือทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยเหตุการณ์นี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 5,400 คน บาดเจ็บกว่า 8,000 คน และสูญหายอีกจำนวนมาก รวมถึงสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอีกกว่าหลายพันล้านบาท

3. ภูเขาไฟปะทุ

ภูเขาไฟปะทุ เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติรูปแบบหนึ่ง ที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะการปะทุและประเภทของการปะทุ

สาเหตุของภูเขาไฟปะทุ

เกิดจากการเคลื่อนตัวของหินหนืดที่ดันตัวขึ้นมาสู่พื้นผิวโลก ซึ่งในการปะทุของภูเขาไฟจะนำเอาไอน้ำ ฝุ่นละออง แก๊สต่าง ๆ ขึ้นมาสู่ชั้นบรรยากาศ

ผลกระทบจากภูเขาไฟปะทุ

- เกิดแก๊สภูเขาไฟหรือกลุ่มควันที่ออกสู่ชั้นบรรยากาศ ที่ส่งผลให้ภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงไป
- เกิดฝนกรด จากกลุ่มแก๊สที่พ่นออกมาจากการปะทุของภูเขาไฟ
- เกิดแผ่นดินถล่ม จากแรงสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงจากการปะทุของภูเขาไฟ
- เกิดลาวาหลากที่ไหลออกจากปล่องภูเขาไฟหรือรอยแยกของเปลือกโลกซึ่งสามารถทำลายอาคารบ้านเรือนของประชาชนได้

ในประเทศไทยมีภูเขาไฟอยู่ทั่วทุกภูมิภาค แต่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาไฟที่ดับหรือภูเขาไฟที่สงบแล้ว ทำให้ภัยพิบัตินี้เกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ยาก แต่อย่างไรก็ตาม น้อง ๆ ต้องติดตามข่าวสารและความรู้ไว้เสมอเน้า

4. แผ่นดินถล่ม

แผ่นดินถล่ม คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการสั่นไหวของพื้นดิน จนทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของดินและหินลงมาตามลาดเขา โดยทั่วไปมักเกิดภายหลังการเกิดน้ำป่าไหลหลาก

สาเหตุที่ทำให้เกิดแผ่นดินถล่ม

- ปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น การเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรง การเกิดฝนตกหนักต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงของน้ำใต้ดิน
- จากการกระทำของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การตัดถนนตามไหล่เขา การสูบน้ำใต้ดินมาใช้

แผ่นดินถล่มทำให้เกิดความเสียหายหลายอย่าง เช่น ผู้คนเสียชีวิตและสูญหาย ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทางการเกษตรเสียหาย

การป้องกันแผ่นดินถล่ม สามารถทำได้จากความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ลดการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อให้มีต้นไม้สำหรับการยึดติดดิน และการหลีกเลี่ยงการปลูกบ้านบริเวณที่ลาดชันเพราะหากเกิดดินถล่มอาจได้รับอันตรายได้

5. ไฟป่า

ไฟป่า คือ การเผาไหม้ที่เกิดขึ้นในป่าอย่างรุนแรงและลุกลามอย่างไม่มีขอบเขต จนไม่สามารถควบคุมได้

สาเหตุของการเกิดไฟป่า ได้แก่

- ปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น การเกิดฟ้าผ่า กิ่งไม้ในป่าเสียดสีกัน ภาวะภัยแล้ง และการปะทุของภูเขาไฟ
- การกระทำของมนุษย์ เช่น การเผาพื้นที่ทางการเกษตรหลังการเก็บเกี่ยว การจุดไฟเพื่ออำนวยความสะดวกเมื่อเข้าไปเก็บของป่า

ผลกระทบเมื่อเกิดไฟป่า เช่น ปัญหาหมอกควัน อากาศเป็นพิษกระทบส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์ สัตว์ป่าลดลงจากการถูกทำลายแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัย และดินเสื่อมสภาพจากการถูกเผาไหม้ทำลายหน้าดิน

การป้องกันไฟป่า

หากเป็นสาเหตุที่เกิดจากธรรมชาติ มนุษย์อาจไม่สามารถป้องกันได้มากนัก แต่สามารถลดสาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เอง เช่น รัฐบาลออกกฎหมายห้ามการเผาไร่นา ประชาชนงดการเผาพื้นที่ทางการเกษตรหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และงดการจุดไฟระหว่างเดินป่า

6. อุทกภัย

สาเหตุของอุทกภัย

อุทกภัยหรือน้ำท่วม คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ฝนตกหนัก หิมะละลาย น้ำทะเลหนุนสูง

ผลกระทบเมื่อเกิดอุทกภัย

เมื่อเกิดอุทกภัยได้ส่งผลกระทบหลายอย่าง เช่น บ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างพังทลายเสียหาย เกิดไฟฟ้าดับหรือไฟฟ้ารั่ว และเกิดโรคระบาดที่มาจากมลพิษทางน้ำ

การป้องกันอุทกภัย

เมื่อเกิดอุทกภัย เราจึงควรป้องกันตนเอง เช่น ติดตามข่าวสารการอพยพจากทางราชการ ไม่เข้าใกล้อุปกรณ์ไฟฟ้าเพื่อป้องกันการถูกไฟฟ้าดูด ไม่ควรลงไปเล่นน้ำเนื่องจากอาจมีสัตว์อันตราย หรือเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มาพร้อมกับน้ำ

ตัวอย่างเหตุการณ์อุทกภัยที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

ในประเทศไทยเคยเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่หลายครั้ง เช่น เหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554 ที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่าล้านล้านบาท

โดยเหตุการณ์ครั้งนี้มีพื้นที่ประสบภัยกระจายตัวอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง และบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ประสบกับสถานการณ์น้ำท่วมหนักที่สุดในรอบ 70 ปี (นับตั้งแต่เหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ในปี 2485)

เหตุการณ์มหาอุทกภัยครั้งนี้มีที่มาจากหลายสาเหตุ เช่น พายุ 5 ลูกที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย ร่องมรสุมที่พาดผ่านประเทศไทยระยะ ๆ ตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน และปรากฏการณ์ลานีญาที่ส่งผลให้ปริมาณฝนของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

7. ภัยแล้ง

ภัยแล้ง คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดสภาวะแห้งแล้งในอากาศและพื้นดินเป็นระยะเวลานาน โดยระดับความรุนแรงของภัยแล้งขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เกิด และขนาดของพื้นที่

สาเหตุของภัยแล้ง

ภัยแล้ง มีสาเหตุมาจากการที่ฝนไม่ตกตามฤดูกาล หรือฝนตกแต่มีปริมาณน้อยกว่าปกติอย่างต่อเนื่อง และยาวนาน

ผลกระทบเมื่อเกิดภัยแล้ง

ปัญหาภัยแล้งส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตร และสร้างผลกระทบหลายอย่าง เช่น การเกิดไฟป่า สิ่งมีชีวิตในน้ำสูญพันธุ์

การป้องกันการเกิดภัยแล้ง

ปัญหาภัยแล้งสามารถป้องกันได้จากหลายภาคส่วน เช่น ภาครัฐควรสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ จัดหาแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามเกิดภัยแล้ง และจัดทำระบบเตือนภัยแล้ง เพื่อให้ประชาชนเตรียมตัวรับมือได้ทันทั่วทั้ง

ส่วนเราทุกคนในฐานะประชาชนก็สามารถร่วมมือกันเพื่อช่วยป้องกันปัญหาภัยแล้งได้ เช่น การใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดน้ำทุกครั้งเมื่อไม่ใช้งาน ช่วยกันปลูกต้นไม้

“วิธีที่ดีที่สุดในการทำนายอนาคตของเรา
ก็คือการสร้างมันขึ้นมาด้วยตัวเราเอง”

- ครูกอล์ฟ -

สนใจติววิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม online.smartmathpro.com

